

« corari. » Quod si objicias, hunc latronem peccatis enormissimis, per totum ætatis suæ decursum, ad fauces usque fuisse immersum: respondeo cum S. Ambrosio, super illa Psalmi verba: *Fiat cor meum immaculatum*, ita scribente¹: « Si intus coin- « quinaris, prius munda quod intus est; didicisti cor esse mundandum, disce quomodo mundes: « mundat confessio peccatorum; » nam ut S. Laurentius Justinianus ait²: « Fit persepe, Redemp- « toris nostri se infundente, atque cooperante misericordia, ut post lapsum vero poenitenti au- « geatur gratia major, quam habuerat, addatur « spes gloriae atque præclarior largiatur eidem de « Dei bonitate cognitio, ita ut impleatur quod Apos- « tolus ait: *Ubi abundavit delictum, superabundavit et gratia.* »

4. — Lucas Brugensis vivam boni latronis spem, quam de divina misericordia conceperat, in hæc verba considerat³: « Neque solum fidem declarat « latro iste, verum etiam insignem fidei conjunctam « fiduciam, qua sperat se, quamvis immanem pec- « catorem, misericordiæ ipsius posse fieri partici- « pem. » S. Maximus, vel ut aliis placet S. Ambrosius in sermone XLV inquit⁴: « Videamus, cur tan- « torum criminum reus, tam cito a Salvatore Para- « disum promeretur, cum alii multorum temporum « lachrymis, frequentibusque jejuniiis, vix delicto- « rum suorum veniam consequantur. » Idem quoque dubium circa S. Mariam Magdalenam peccatricem moveri potest, quam S. Lucas in principio velut enormem peccatricem describit, discendo⁵: « Et ecce mulier, quæ erat in civitate peccatrix; mox vero priusquam historiam terminet, velut pictor qui- « dam expertissimus, eamdem velut magnam quam- « dam sanctam depingit, dicendo: *Dilexit multum;* cuius celestis sponsus ejus hanc a posteriori assignat rationem: *Remittuntur ei peccata multa.* Et vero, utrum ex hisce duobus, majoribus ac pluribus existimatis fuisse peccatis obnoxium? bonumne latro- « nem, aut vero Magdalenam? Ulique latro major, et enormior peccator exstitit, quam Magdalena; cum igitur Christus summus sacerdos eundem vivæ vocis oraculo canonizarit, dicendo: *Hodie tecum eris in Paradiso*, eonsequens est, quod ei pariter plena- « riā quamdam indulgentiam dederit; cuius tamen effectibus frui non poterat, nisi prius ex parte sua per ferventes contritionis, et charitatis actus pec- « cata sua expiasset. S. Gregorius Nyssenus bonum hunc latronem per veram, et stabilem poenitentiam paradisum deprædatum fuisse his verbis dicit: « Cum in medio latronum vita penderet, altero « quidem convitante, et obloquente, alter poen- « tentia paradisum deprædabatur. » Etenim licet reprobus latro suam a patibulo liberationem a

¹ S. AMBR., s. 10 in Ps. CXVIII. — ² S. LAUR. JUST., I. de obed. — ³ LUC. BRUG., in Luc. — ⁴ S. MAXIM., h. de latr. — ⁵ LUC., VII, 37. — ⁶ S. GREG. NYS., de resur.

Christo postularet, discendo: *Salva temetipsum, et nos*: non vero item et bonus latro, hic enim peccata sua considerans, eo tempore quo Redemptor noster pro peccatorum nostrorum expiatione sanguinem suum copiose effundebat oblata sibi occasione bene uti novit, dum pro remissione peccatorum suorum ad eundem Redemptorem confudit, ab eoque per ferventem contritionem æternam salutem implo- ravit, et reipsa obtinuit; nam ut Arnoldus Carno- tensis ait¹: « Si' qui poenitent, non deerit qui indul- « geat. Non huic poenitenti multorum annorum « jejunia imponuntur, non nudipedalibus, vel sac- « co afficitur: simul et confitetur, et justificatur, et « glorificatur. Vide horam, nota personam. Ultima « hora, peccatrix persona. Multa, antiquaque pec- « cata illico abolet gratia, nec processus, moraque « temporis, indulgentia limat corroditque culpæ ru- « biginem, sed ibi repente facta cœlitus sono Spiritus « Sanctus illibitur, quidquid immaduerat, peccati « labi siccatur; nec ullum fæditatis et vestigium vul- « neris, quod misericordiæ non ablauat lavacrum. »

5. — Divus Chrysostomus in homilia tertia de poenitentia, de hoc penitente latrone disserens, ejusdem considerat confessionem², quam de peccatis suis in hæc verba fecerat: « *Et nos quidem juste, nam digna actis recipimus*: in cuius confessionis præmium hac a Christo promissione honoratus fuit: *Hodie tecum eris in paradiso.* » Non dixit: liberum te, et « immunem reddo supplicii, nec de te commissis « expetam ultionem, sed ipsum in paradisum in- « troudic jam justum. Vidisti, ut merito confes- « sionis effectus sit justus? Quam multæ est Deus « erga nos clementia! Filio non pepercit, ut parcer- « ret servo; unigenitum tradidit, ut redimeret « servos plane ingratos; sanguinem filii sui luit in « præmium. Nolo mihi dicas: Peccavi multum, « quinam potero tot eximi peccatis? Tu non potes, « potest Dominus tuus. »

6. — In libris Regum legitur, quod cum David, post Absalonis filii sui rebellionem, in pacifica esset totius regni Israelis possessione constiturus, Semei coram ipso comparuerit, ut injuriarum, et impropteriorum postularet veniam, quibuscum Da- videm, eos qui factionem rebellis filii sui sectabantur, relicta Jerosolyma, fugientem de honestaverat³: *Agnosco*, inquit, servus tuus peccatum meum, et idcirco *hodie primus veni de omni domo Joseph*. Porro David Jerosolymam egrediens, et nudis pedibus, lachrymantibusque oculis a populo Hebreo mon- tem Oliveti ascendere coactus, figura erat Christi montem Calvariæ ascendentis. Et quidem tametsi verum sit, quod omnes Adæ posteri, Christum fuerint persecuti; utpote qui⁴ *captus est in peccatis nostris*; attamen populus Hebreorum præ cæteris necem illi intulit atrocissimam; et quorum numero

¹ ARN. CARN., de 7 verbis. — ² D. CHRYS., t. I, h. 3 de pœn. — ³ II REG., XIX, 20. — ⁴ THREN., IV, 20.

unus quoque bonus hic latro erat, qui in principio una cum sodali suo Christum convitiabatur: at vero quando per vivæ fidei obtutum vidiit, quod Redemptor noster per triumphale crucis lignum regnum suum quam maxime stabiliret, juxta illud¹: « Domini regnavit a ligno; et Ego si exaltatus fueram a terra, omnia traham ad meipsum; primus ante omnes alios in medium prodiit coram Christo crucifixo, ut compunctus, et poenitens flagitorum suorum veniam ab ipso postularet, dicendo: *Memento mei dum veneris in Regnum tuum*: et benignissimus Dominus non solum ei plenariam omnium peccatorum suorum concessit indulgentiam, verum insuper hanc ei fecit promissionem: *Hodie tecum eris in paradiso.*

7. — Saivator noster apud S. Matthæum prædicando dixerat²: *Regnum cœlorum vim patitur, et violenti rapiunt illud*: quod utique a bono hoc latrone reipsa adimpletum fuit, hic enim utpote muros pro faciendis latrociniis, et acquirendis prædis ascendere assuetus, regnum cœlorum sibi deprædandum esse censuit: at vero scire ne vultis quoniam ad hoc faciendum modo usus fuerit? Audiatis S. Gregorium dicentem³: « Per regnum cœlorum « supernum solium designatur, quo cum pecca- « tores quolibet facinore polluti ad poenitentiam « redeunt et semetipsos corrigunt, quasi latrones « in locum alienum intrant, et violente regnum « cœlorum rapiunt. » Unde merito paulo superius S. Gregorius Nyssenus de hoc bono latrone ait: « Alter poenitentia paradisum deprædabatur. »

8. — Regius Propheta David in Psalmo LVIII, universæ passionis Christi periodos diffuse predicens, inter alia in persona Christi his verbis lamentabatur⁴: « *Et sustinui qui me consolarebatur, et non inveni*. At vero numquid mulieres Jerosolymitanae ipsum deploraverant? Nunquid in horto Gethsemani Angelus eum confortavit? Numquid Sanctissima ejus Mater, S. Joannes, et devotæ Mariae tenerrima eum sunt compassione prosecutæ? Respondeo, verum quidem hoc esse; consolationem tamen sibi maxime caram, quam in cruce præstolabatur, quando suum pro humana Redemptione, et aboloendo peccato effundebat sanguinem, in hoc constitutam fuisse, ut scilicet aliquem videret avide currentem, ad hoc ut in effuso illo sanguine animam suam lavaret, illumque sanguinem in sui Redemptionen sibi proficuum redderet. Cum igitur bonus hic latro solus, ex universo genere humano peccati lepra contaminato, accurrerit ad salutare hoc sanguinis Christi balneum, ut in eo a peccatis se ablueret « gloria voce, » ut Eusebius Emissenus ait « Christi temperavit cruciatus; » quia clamando ad Christum: *Domine, memento mei dum veneris in regnum tuum*, non solum ejus mitigavit dolores,

¹ JOAN., XII, 31. — ² MATT., XI, 12. — ³ S. GREG., in Cat. D. Thom., ib. — ⁴ PS. LVIII, 21.

verum insuper infinitum Salvatori causavit jubilum, quem ex poenitentia, et conversione peccatorum haurire solet. Aponius super illa verba¹: « Egredi- mini, et vide fratres Sion regem Salomonem in diade- mate, quo caronavit eum mater sua, in die desponsationis illius, et in die latitudine cordis ejus, ad proposi- tum nostrum ita scribit²: « Cordis utique erat « latitudine dies Domini Christi, quando meretrix « lachrymas fundendo, raptor quadruplo male « direpta restituendo, publicanus relicto telonio, « praesentibus lucris contemptis sequendo, latro « vociferando regnum cœlorum a se longe alienum « pervasisse monstratur. » Salmeron ait³: « Ad haec « cogita, quod ut olim peccatricis poenitentia, ac « lachrymae in domo Pharisæi summe Christo gra- « tæ extiterunt, quia ad Christum accessit id « petitura, quod summe Jesus gaudet largiri, id « est, remissionem peccatorum, et gratiam, cum « aliis omnibus adventarent ad eum, ut sanitates « temporales, ac dæmonum expulsiones, atque alia « beneficia corporea postularent: ita etiam summe « placuit Christo Regi ac Salvatori spiritualis in- « catio latronis, ex fide petens spirituale regnum. » Rupertus Abbas supradictum examinans Salvatoris lamentum: « *Et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit*; multos quidem cum Christo contristatos fuisse probat, at vero subdit⁴: « *Ubi ad tantam « insultantium, at quo irridentium multitudinem, « qui condoluerant, præ paucitate nullius fuere « quantitatis aut numeri.* » Vel etiam dici potest, multos quidem interius in corde suo Christo com- « passos fuisse; hanc tamen compassionem vir nullum foris prodidisse, solo excepto hoc bono latrone, qui publice, et manifeste suum redarguit collegam, et velut injustum reprehendit Pilatum, universumque Hebraismum, ob illatam innocentem Christo mortem. Præterea, ut nota S. Ambrosius, cum lupus infernalis sub triumphali crucis arbore festivus exultaret, eo quod ex electi gregis medio (*pusillus grecus nolite timere*) in ipsiusmet celestis Pastoris conspectu quamdam ejus deprædatus fuisset oviculam, id est, Judam Apostolum, bonus hic latro Christum confortavit, quando damnum hoc reparavit, viam sibi sternendo, qua ipse velut novus Apostolus ad celeste ovile penetrare posset⁵: « *Tripudiabas Dra- « co, » inquit S. Ambrosius, « quod Apostolus sub- « traxeras Christo: plus amisisti, quam sustulisti, « qui latronem vides in Paradisum esse translatum. »*

9. — Advertendum est, quatuor personarum genera sub cruce Christum ad respondendum extulasse, scilicet carnifices, et milites Pilati, qui ei dicebant: *Vah qui destruis templum Dei; Hebreos qui dicebant: Descendat nunc de cruce, et credimus ei; latronem reprobum, qui et ipse Christo impro-*

¹ CANT., III, 11. — ² APON., ib., I. in Bibl. vet. Pat. — ³ SALM., t. X, tr. 40. — ⁴ RUPERT. ABB., I. XII de vict. Verb. — ⁵ PS. XXXVII, 14.

perabat, dicendo: *Salva temetipsum, et nos; ac denique bonum hunc latronem, Christo dicentem: Memento mei Domine, dum veneris in regnum tuum.* At vero quoad omnes alios adimpletum fuit illud propheticum oraculum¹: *Ego autem tanquam surdus non audiebam, et sicut mutus non aperiens os suum: et factus sum sicut homo non audiens, et non habens in ore suo redargutiones;* nemini enim illorum vel minimo verbo respondit, bene tamen bono huic latroui, cui æternæ veritatis verbo cœlum promisit, quia scilicet *gloriosa voce* suos *temperavit cruciatus*, ali vero suis impropriis dolores ejus adaugebant; ac proinde nullum merebantur responsum. Non vero sic latro hic pœnitens qui per suam conversionem pœnosæ passionis Christi amaritudinem indulcorabat.

DISCURSUS X.

NONNULLÆ ADDUCUNTUR PRÆROGATIVÆ, QUIBUS LATRO IN SUA CONVERSIONE FUIT GAVISUS; SCILICET BEATISSIMÆ VIRGINIS PATROCINIO, CHRISTI UMBRA, ET DEXTERA, NEC NON CRUCIS SUÆ AD CRUCEM SALVATORIS PROPINQUITATE.

IDEA SERMONIS. — 1. Christus in conversione boni latronis mirabiles conjunxit eventuum circumstantias. — 2. Bonus latro præfigurabat protoparentem nostrum. — 3. Mirabilis historia de bono latrone. — B. Virgo in monte Calvariae fuit media trax inter bonum latronem et filium suum illique impetravit salutem. Et hoc ex motivo gratitudinis. — 5. Bonus latro magnam habuit prærogativam quod ad dexteram Christi fuerit crucifixus. — 6. Quæstio ventilarunt an bonus latro paradisum intraverit per portam an per fenestram. — 7. Christus in cruce prius locutus fuit latroni, quam matri sua. — 8. Bonus latro pendens a dextris, designat, electos constitutendos a dextris in iudicio. — 9. Umbra corporis Christi in cruce pendentis, latronem tangens illum convertit. — 10. Christus primus cruci affixus fuit. — 11. Multum conduxit bono latroni quod in ligno crucis mortuus fuerit.

Amen dico tibi: hodie tecum eris in paradiſo. Luc., XVIII., 42.

1. — Increata Sapientia, quæ mundum hunc inferiorem, ab æterno, per infaillibilem suam providentiam, non casualiter, sed sapientia, et mystica symmetria gubernavit, juxta illud Sapientis²: *Omnia in mensura, et numero, et pondere disposuisti;* hæc inquam, incarnata Sapientia, in repentina boni latronis mutatione, ejusque glorificatione, tam admirabiles ordinavit, et combinavit eventuum circumstantias, ut impossibile videri possit, illas unquam per omnium sæculorum decursum in futurum inter se conjungi, et uniri posse: idque hoc, ut reor, fine factum est, ut nullus ex hujus latronis

¹ Ps. XXXVII, 14. — ² SAP., XI, 21.

exemplo ad proerastinandam pœnitentiam, et conversionem suam animetur.

2. — Hie porro bonus latro nostrum præfigurabat protoparentem, qui contra divinam prohibitionem pomum rapuit vetitum; nunc vero sub hac crucis arbore pœnitens constitutus, revocatur ab exilio, et in paradisum remittitur, ipsomet ex crucis solio dicente Domino: *Hodie tecum eris in paradiſo.* Redemptor utique noster non sine mysterio, ut S. Anselmus observat, hora sexta pati voluit³: « Ratio enim, imo divinæ pietatis ordo exigebat, ut eodem temporis articulo, quo tunc Adæ prævaricanti januam paradisi occluserat, nunc latroni pœnitenti reseraret. » Commentator S. Ephrem manuscriptum quemdam refert. S. Athanasii sermones, latinitati nondum donatum, qui in Bibliotheca Cryptæ Ferratae asservari dicitur, estque de Passione Domini conscriptus. In hoc autem libro sequentia leguntur⁴: « Quo die Adam de paradiſo ejectus est, eodem quoque latronem in paradiſum fuisse ingressum. » Habemus quoque auctoritatem quandam S. Cyrilli Jerosolymitani, qua idipsum in hæc verba confirmatur⁵: « Miratus sum figurarum veritatem. In paradiſo casus, et in horto salus. De ligno peccatum, et per lignum salvatio. Post meridiem Domino perambulante occultati sunt, et post meridiem a Domino latro in paradiſum introducitur. »

3. — Salmeron aliam quandam subindicit valde admirabilem conversionis hujus boni latronis occasionem quæ, ut videre est in margine, desumpta est ex Jacobo de Voragine, in sermone quodam de S.S. Innocentibus. Dicit igitur præfatus Salmeron⁶: « Quidam ex S. Anselmo referunt, matrem Virginem, cum Filio, et sponsos suo Joseph in Ægyptum proficiscentem, incidisse in latrones, quorum unus pueri forma, et aspectu delectatus, dixit: Vere dico vobis, si fieri posset, Deum carnem nostram assumere, assererem hunc puerum Deum esse; et sic socios oratione sua placatos induxit, ut matrem ac puerum illæsos dimitterent, et hic fuit Dymas latro. » Et vero tametsi Salmeron idipsum non approbet, sanctus quoque Anselmus idem asseveranter non affirmet; attamen non defuere alii qui idipsum suis quoque scriptis asseverarent. Et quidem Dionysius Carthusianus pro hac opinione citat quoque S. Anselmum. Petrus Esquilius ut huic historiae maiorem fidem conciliat, hunc hominem Ægyptum fuisse asserit, insuperque adjungit, illum non solum divinum infantem, simul cum matre, ab imminenti eripuisse periculo; verum etiam illis, in domus suæ hospitium receptis, necessariam victus subministrasse annonam. Idem pariter scribit, quod cum idem latro, eodem vespere Salvatori infanti ablundo quoddam præparasset

¹ S. ANSELM., in Matt. — ² S. EPHR., de Pass. — ³ S. CAR. JER., Cath. — ⁴ SALM., t. X, tr. 40.

balneum, peracto infants ablutione, uxor latronis filium, quem habebat lepra infectum, ex divino instinctu in eadem aqua balnearit, qui protinus miraculose a lepra sua mundatus fuit. Unde ambo ex hoc prodigo obstupefacti, infantem Jesum ejusque matrem tamquam Deos adorarunt, eosque die sequenti bona custodia provisos, ad proximam usque civitatem deduxerunt. Quod si veritati consonum esset, utique promissio illa ab æterna et incarnata Veritate, apud S. Mattheum capite decimo stipulata, adimpleta foret, quia dicitur⁷: « Qui me recipit, recipit eum qui me misit: quicumque potum dederit uni ex minimis istis, calicem aquæ frigidæ tantum, in nomine discipuli, amen dico vobis: non perdet mercedem suam. Imo si is, qui calicem aquæ frigidæ in nomine discipuli uni ex minimis propinat, sua non est frustrandus mercede; quanto magis hic hospes ampliore mercedem sperare poterat, qui ipsummet Dei Filium in domus suæ hospitium recipiebat, eumque in imminenti illo periculo tuebatur et protegebat.

4. — Pater Sylveira Carmelitanus id, quod Salmeron ex auctoritate S. Petri Damiani⁸ refert nequam censem improbabile, scilicet, quod Virgo in medio inter hunc latronem et Filium suum, in monte Calvariae constituta, pro ejus salute impetranda sese velut advocatam, et mediaticem interposuerit. Citatque Escobar (tom. I Evang. Sanct., lib. II, sect. 7, § I, nu 7), qui ex auctoritate S. Anselmi, et Dionysii Carthusiani, refert id, quod hic latro pueri Jesu, et Matris ejus in Ægyptum fugientem vitæ securitati prospexerit, et ab imminentia mortis periculo liberarit; ac proinde quod B. Virgo in monte Calvariae dictum latronem agnoscens, pro ejus conversione ex motivo gratitudinis efficaciter intercesserit, eidemque veri Dei, et communis Redemptoris lumen et notitiam, et de peccatis suis veram compunctionem impetrarit. Enim vero hujus specialis patrocinii, a sanctissima Virgine Maria in favorem hujus boni latroni applicati, varia habemus diversorum scriptorum testimonia, quæ omnia in virtute gratitudinis fundantur; siquidem ut in discursibus præcedentibus sèpius observavimus, cum inter inumeros, qui a filio suo beneficiis cumulati fuerant, nec non inter septuagintaduo discipulos, et apostolos, nec non in tota illa infinita multitudine nullus fuerit, qui in defensionem unigeniti sui os suum aperuisset, præterquam hic latro, qui ejus innocentiam in conspectu omnium defendit, et manifestavit, dicens: *Hic autem nihil malum gessit;* ipsa inter tot Augustias hanc unicam ab illo recipiens consolationem, summopere se illi obligatam esse censuit. Salmeron insuper addit quod beata Virgo Maria, utpote peccatorum refugium, et advocata, videns

¹ MATT., x, 42. — ² SYLVEIR., t. V, l. VIII, c. 16.

¹ SALM., ib. — ² JOAN., XIX, 25. — ³ ACT., VII, 35. — ⁴ S. PETR. DAM., s. de S. Steph. — ⁵ S. BERN., Princ.

⁶ JOAN., x, 4.

6. — Posset hoc loco aliud moveri dubium, videlet, an bonus latro Paradisum deprædaturus, illuc ingressus fuerit per portam, an vero per fenestram: constat enim Christum apud S. Joannem capitale deoimo, expressis verbis dixisse⁶: *Amen, amen*

¹ SALM., ib. — ² JOAN., XIX, 25. — ³ ACT., VII, 35. — ⁴ S. PETR. DAM., s. de S. Steph. — ⁵ S. BERN., Princ.

⁶ JOAN., x, 4.

dico vobis, qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est, et latro. Cum igitur per ovile non immerito intelligatur Paradisus, ubi electi, qui per oves intelliguntur, præmiis suis remunerantur æternis; merito de hoc bono latrone inquiritur, an in Paradisum per ostium ingressus fuerit, an vero per fenestram? Et quidem ex una parte vere dicere possumus, ipsum revera illuc per ostium fuisse ingressum quia ut illuc admitteretur, Christi clementiam imploravit, dicendo: *Memento mei dum veneris in regnum tuum; hic autem de semetipso ait, in eodem capite: Amen, amen dico vobis: Quia ego sum ostium: Per me si quis introierit, salvabitur.* Hunc autem bonum latronem salute donatum esse, certum est; siquidem ingentem hanc a Christo audivit promissionem: *Amen dico tibi: Hodie tecum eris in parviso.* Verumtamen ex alia quoque parte dicere possumus, bonum hunc latronem, utpote muris concendens, et ingressum per fenestram clam attentando assuetus, hoc pariter, ad ingrediendum in cœlum, usum fuisse stratagema; scilicet illuc sibi aditum parasse, non per ostium, sed per fenestram, id est, mediante Beatisimam Virginis Mariæ subsidio, et patrocinio, utpote speciali omnium peccatorum asylo, et refugio: hæc enim, ut omnibus notum est, honorificissimo hoc a S. Matre Ecclesia condecoratur titulo: Fenestra cœli: « Intrent ut astra flebiles, cœli fe- « nestra facta es. »

7. — S. Bernardinus aliam quamdam habet considerationem; ait enim¹: « Nec est inconveniens ad credendum, quod cum ipse supervixerit morienti Jesu, et videret maternos gestus erga filium, dolorum amaritudines exprimentes, quod aliqua compassibilia verba filialis dulcedinis plena, illi, quam suam veram Matrem veraciter cognoscet, expresserit. Qui enim jam se redemptum novil a Christo, non dubitavit se Filium Virginis Matris ejus. » S. Vincentius Ferrerius considerat, Christum in monte Calvariae, bonum hunc latronem sanctissimæ Matri sue prætulisse; unde in hæc verba scribit²: « Videns Virgo, quod Filius locutus est latroni, dicit: O fili, latroni loqueris, et mihi, quæ morior hic tecum, nihil dicas? Tunc Christus volens consolari Matrem etc. » Certum est tamen quod Christus, postquam bono latroni locutus fuit, et non antea, Virginem matrem consolatus fuerit eamque dilecto discipulo Joanni consignaverit.

8. — S. Augustinus aliud quoddam considerat, conversionem latronis hujus promovens, subsidium, scilicet quod ad latus Christi dextrum suspensus haeserit³ ad quod ejusdem latus collocabuntur etiam electi in novissimo judicii die, dicente Scriptura⁴: *Statuet oves quidem a dexteris, hædos autem a sinistris.* Collega autem ejus qui in obstinatione mor-

¹ S. BERN., ib. — ² S. VINC. FERR., S. in Parasc. — ³ S. AUG., t. XXV id Joan. — ⁴ MATT., XXV, 22.

tuus fuit, reprobos præfigurabat. Unde Eusebius Emissenus ait⁵: « Positus in patibulo, velut arbiter in medio damnatorum, negantem repulit, suscitit confitentem: hunc deputat regno, illum relinquit inferno. Post hæc ergo credamus in majestate judicaturum, quem jam in cruce videimus exercere judicium. » Potuit igitur bonus hic latro vere dicere⁶: *Adhuc sit anima mea post te, me suscepit dextera tua: cujus admirabilem conversionem Regius Psalmista in Psalmo cxvii his verbis prædixisse videtur⁷: Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit: salvavit sibi dextera ejus et brachium sanctum ejus: notum fecit Dominus salutem suum.* Redemptor etenim noster experientiam edere volens efficacis salutis generis humani, quam in cruce operabatur, hominem hunc adeo impium convertit; ut proinde dici possit⁸: *In conspectu gentium revelavit iustitiam suam, recordatus est misericordiæ suæ: optime igitur idem latro cum eodem Propheta alio in loco dicere potuit⁹: Factus est mihi in salutem: dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltavit me, dextera Domini fecit virtutem: non moriar, sed vivam, et narrabo opera Domini: quod perfecte in hoc latrone adimpletum fuit, siquidem ut paulo ante ex Arnaldo Carnotensi diximus¹⁰: « Crucifigitur ut latro, et fit Evangelista. » Idem quoque Psalmista in persona latronis subdit: *Castigans custigavit me Dominus, et morti non tradidit me.* Divina namque justitia ex una parte disposita, ut bonus hic latro pro suis sceleribus condemnaretur ad patibulum; ex alia vero parte liberaretur ab æterna morte, et acciperet Paradisum: ac proinde subjungit: *Aperite mihi portas iustitiae, ingressus in eas confitebor Domino.* At vero quenam aut qualis fuit hæc confessio, quam bonus latro fecit, postquam ingressus est Paradisum? Audite S. Cyprianum dicentem¹¹: « Confessus est, reconciliatio humanae privilegium ferens ad superos. » Pie namque meditari possumus, novellum hunc Evangelistam in Paradiso egregium contexisse panegyricum, de heroicis a Christo in triumphali crucis ligno exhibitis virtutibus, de consummata totius generis humani redemptione, de prostrata et proligata idolatria, atque contra potestates infernales gloriose obtenta victoria. Pergit porro idem S. Cyprianus, et bono huic latroni oratoris, sive legati titulum attribuens, subdit: « Deo Patri, tanta legationis fungens honore, in seipso scripturæ hujus experimenta continens, libero, et seculo aditu penetrans presentavit. »*

9. — Salmeron aliam quamdam hujus nostri pænitentis latronis indicat prærogativam, ob quam fuit conversus. En verba ipsius¹²: « S. Petrus Da-

⁵ EUS. EMISS., h. de Latron. — ⁶ Ps. LXII, 7. — ⁷ Ps. CXVI, 1. — ⁸ Ps. CXVII, 2. — ⁹ Ps. CXVII, 16. — ¹⁰ ARN. CARN., de 7 Verbis. — ¹¹ S. CYPR., de Cœn. Dom. — ¹² SALM., ib.

« mianus in sermone quodam scribit, fidelem hunc latronem ad dexteram Christi fuisse, versus Aquilonem; et ideo in Meridie umbra corporis Christi obumbravit illum, et Beatam Virginem, quæ adstabat Christo crucifixo, ex parte hujus latronis, pro eo preces fudisse, et propterea versum fuisse. Nam si umbra Petri, discipuli Christi, sanabat infirmos, quanto magis umbra corporis Jesu, pendens in ligno, poterat animam latronis restituere sanitati? » Incomparabiliter etenim major virtus erat in Christo quam in servo: ac proinde si umbra Petri, a coeli ejus Magistro, donum accepit sanandi corpora infirma; quanto magis umbra Redemptoris, et Salvatoris, in eo momento, quo universalem omnium in communi, et singulorum in particulari, operabatur salutem virtutem habuit salvandi animas? Potuit igitur bonus hic latro dicere illud, quod in Psalmo cxxxiv in quo ad passionem alluditur, David in persona hujus latronis dicit¹³: *Domine, Domine, virtus salutis meæ, obumbrasti super caput meum in die belli.* Apte quoque ad præsens propositum cum Sponsa in sacris Canticis dicere potuit: *Sub umbra illius sedi, et fructus ejus dulcis gutturi meo.* Etenim bonus hic latro, majori, et meliori cum fortuna, sub umbra arboris crucis decerpere potuit fructum illum, de quo quotidie in salutatione Angelica dicimus: *Benedictus fructus ventris tui;* in quo æternæ beatitudinis suavitatem degustavit, postquam sibi dici audiit: *Hodie tecum eris in Paradiso.* « Rationem quidam assignant, » inquit S. Vincentius Ferrerius¹⁴, « de umbra brachii, quæ ipsum tetigit, et convertit. » Subditque argumentum a minor ad majus, dicens: « Umbra Petri sanabat infirmos. Non mirum ergo, si umbra Christi salvavit animam latronis. »

10. — Non desunt quoque alii auctores, dicentes, quod cum Christus primus esset, qui crucis patibulo configeretur, instrumenta Passionis a sanguine, et sacratissima humanitate Salvatoris (de quo Evangelista dicit¹⁵: *Virtus de illo exibat et sanabat omnes*) velut inæstimabili quodam balsamo imbuta, et sanctificata, spiritualibus boni latronis vulneribus occultam quamdam interius infuderint virtutem, qua ad eliciendos veræ compunctionis actus excitaretur. Quod si enim magnes hac præditus est naturali, et occulta virtute, ut ferrum sibi attrahat: quanto magis auctor naturæ, per attractivam sanguinis sui virtutem, ferrum, id est, cor peccatoris illius, antea durum, et perversum, ad se trahere potuit? Redemptor noster de se per os Psalmiste prædictus¹⁶: *Similis factus sum pellicano solitudinis.* Pelicanus enim pullos suos mortuos sanguinis sui aspersione vivificat. Eodem modo coelestis hic Pelicanus, Christus Redemptor noster, huic

¹³ Ps. XXXIX, 8. — ¹⁴ CANT., III, 2. — ¹⁵ S. VINC. FERR., ib. — ¹⁶ LUC., VI, 10. — ¹⁷ Ps. CI, 7.

latroni, in solitudinibus, et sylvis viatores deprædarunt, assueto, per sanguinem suum, immortalem largitus est vitam, dicendo: *Hodie tecum eris in Paradiso.*

11. — Multum quoque bonum latronem juvit, ut ad æternæ vitæ littora trajiceret, quod se ligno commiserit non fracto, aut fragili, sed ligno crucis Redemptoris nostri¹⁸: *Exiguum ligno,* inquit Sapiens, credunt homines animas suas, et transeuntes mare per ratem liberati sunt. Qui enim dum mare tranquillum est, ventusque spirat Favonius, navim quamdam ingreditur bene conditionatam, feliciter progrederit, et brevi tempore ingens conficit iter. Eadem bonus hic latro gravitus est fortuna; ligno enim crucis Christi in mari Passionis ejus (*Veni in altitudinem maris*) se commisit, quando in ejus favorem propitius spirabat Spiritus Sancti ventus; et ideo brevissimo tempore in portu coeli felicissime appulit. Didacus Stella¹⁹: *Advertendum est, quod in Christi cruce est omnis salus, ita ut in ea primo palam fecerit salutem.* Per lignum enim Adam latro expulsus est de Paradiso, per lignum crucis primus intrat latro Paradisum. » S. Maximus quoque egregie ad propositum nostrum in hec verba scribit²⁰: « Quod crux ad patriam post multos errores redire nos faciat, Dominus declarat, dicens latroni in cruce posito: *Hodie tecum eris in Paradiso.* Qui utique latro diu oberrans ac naufragus, alias ad patriam Paradisi, de qua prius homo exierat, redire non poterat, nisi fuisse arbori religatus. »

DISCURSUS XI.

ALIE CONSIDERANTUR COMBINATIONES, QUÆ IN HUJUS LATRONIS CONVERSIONE OCCURRERUNT.

IDEA SERMONIS. — 1. Bonus latro egregie usus fuit arte furandi. — 2. Extollitur ejus prudentia in laudabili hoc furto. — 3. Plurimum contulit mundo bonus latro Christum publice proclamando Regem colestis gloriae. Boni latronis fides præfertur fidei Apostolorum et aliorum discipulorum Christi. — 4. Petatio hujus boni latronis confortur cum petitionibus variorum Sanctorum. — 5. Bonus latro ex necessitate fecit virtutem. — 6. Bonus latro supplevit defectus Apostolorum. — 7. Bonus latro cibavit Christum penitente anima sua. Conversio boni latronis Christo solatio fuit et obliviisci fecit omnium dolorum suorum. — 8. Bonus latro fuit primitiae fructuum passionis Christi.

Hodie tecum eris in Paradiso. Luc., XXIII, 42.

1. — Bonus quidem latro sibi ipsi Paradisum rapiendo comparavit; multis autem, qui obiter ad ejus exemplum respiciunt, absque eo quod modos

¹⁸ SAP., XIV, 5. — ¹⁹ DID. STELLA, in Luc. — ²⁰ S. MAX., h. 1 de Cruce et Pass.